

den, ende vande plaetse daer sy woonachtich zijn, op peyne dat een yegelijck die bevonden sal worden anders gedaen te hebben, daer voor verbeuren sal t'elcken reyse een boete van drie hondert ponden van veertich grooten 't pont, t'appliceren een derde voor den Officier, een derde voor den Aenbrenger, ende een derde voor den Armen vande Plaetse daer de verbeurnissen vallen sullen, ende dat hy daer-en-boven oock arbitralijck aen den lyve sal gecorrigeert worden, gelijk men na gelegentheit van saecken bevinden sal te behooren. Ende soo yemant bevonden werde hem met andere Wapenen, Mercken ofte Stempels, binnen ofte buyten dese Landen gemaect, aen Vaten kleyne ofte groote, ofte aen Manufacturen te behelpen, onderworpen sal wesen ghelijcke boeten ende correctie, ende boven dien verbeuren de goederen daer mede ghemerckt ofte gheloot. Ende op dat niemandt hier van en pretendere ignorantie, Ontbieden ende beveelen wy dat desen sal worden ge-

publiccert al omme daer men ghewoonlijck is publicatie te doen. Lastende ende ordonnerende den President ende Raden in onsen Hove van Hollandt, onsen Advocaet Fiscael, Procureur Generael, ende allen anderen onsen Officieren, Justicieren ende Rechteren vanden voorz Lande, soo wel inde Steden als ten Platten Lande, desen onsen Placate, Ordonnantie ende bevelen te achtervolgen ende doen achtervolgen, Procederende ende doende procederen jegens den overtreder van dien, sonder gratic, faveur, dissimulatie of verdrach, want wy sulcx voor den dienste vanden Lande, ende den goeden Ingesetenen van dien bevonden hebben te behooren. Gegeven inden Hage onder onsen grooten Zegele hier aen gehangen in forme van Placate als 't behoort opten vijftienden dach der Maent van Maerte in 't Jaer ons Heeren ende Salichmaeckers 1613. Onder stondt: Ter Ordonnantie vanden Staten van Hollandt ende West-Vrie-landt. Gereckent, *A. Duyck.*

D E N X L I X . T Y T E L .

Behelsende de Placaten op 't stuck vande Visscherye opte Stroomen en Binne-wateren.

H E T E E R S T E D E E L .

Placaten vande Staten van Hollandt.

1. Placaet, Beroerende dat niemant met Koorden en sal mogen visschen, in wat Plaetsen dat het soude mogen wesen. In date den negentienden April 1583.

WI L H E L M by der gratie Godts Prince van Orangien, Grave van Nassau, &c. als hebbende die Hooge Overigheyt ende Regieringe vanden Landen van Hollant, Zee-landt ende Vrieslandt. Den eersten geswooren Deurwaerder ofte Sergiant van Wapenen hier op verfocht, Saluyt. Alsoo ons verthoont is, dat certijts by die vanden Rade ende Reeckeninge in Hollandt aengegeven ende mede gebleecken is by informatie genomen by eenige van die van den Rade ende Reeckeninge voorz, dat dagelijks verscheyden Visschers komen visschen met eenige Fuycken achter haer Schuyten ofte Schepen, die de selve Visschers noemen Koorden, inden mont vande Mase, ende oock inde Mase; wesende de selve Netten met Hout open ghestelt, ende vande wijtte van ontrent drie vademen hebbende onder aen hangen wel sestien ofte seventien ponden Loots, met groote steenen daer beneffens, daer mede de selve Visschers deur den gront gaen strijcken, ende voorts achter een Kuyl aen hangen, daer die Visch inne schiet, van seer kleyne maffchen, daer mede sy den kleynen Schol ende Bot vangen, nemende voorts daer mede uyt den gront op het Aes waer mede de Visch ghevoudt wort, maeckende sulcks den gront geheel rau in sulcker manieren, indien 't selve sulcks gecontinueert worde, dat men in korten tijdt ghelijcke Visch niet meer vangen en soudē, nemende

mede de voorz Visschers deur die voorz manieren van visschen die Salm, Volgers ende Cabbelliau, ende oock Schol-vangers heurluyder Neeringe, sulcks dat deur dien groote enorme schade in den Vroen-pontgelt ende Schol-tol, ende oock in anderye Visscheryen wort geleden, ende om hier inne behoorlicken te voorsien tot foulagementen van andere schamele Visschers, ende ten eynde al sulcke maniere van Visschen niet meer gepleecht en worde, tot groote schade als vooren, **S O O I S T**, dat wy renoverende de voorgaende Placaten ende Ordonnantien dies aengaende uytgegeven, u lasten ende bevelen, daer toe committerende mits desen, dat ghy treckt binnen den Bricke, op 't Sluys, tot Vlaerdingen ende Schiedam, Delfs-haven, Rotterdam, Crimpen, opte Leck, ende elders daer 't van noode wesen sal, ende aldaer openbaerlijcken voor den Volcken, by u roepende d'Officiers vander Plecken is 't noot, publiccert, last ende beveelt eenen yegelijcken van hen, niet meer te vervorderen op gelijcke manieren te visschen met Coorden als vooren, in wat plaetse het oock zy, op pene dat soo wic contrarie onse voorz Ordonnantien bevonden worde, hem met gelijcke maniere van visschen als vooren gencert te hebben, voor de eerste reyse verbeuren sal tien ponden van veertich grooten 't pont, midtsgaders 't Net daer mede hy hem behelpende is; voor de tweede reyse op de verbeurte van twintich ghelijcke ponden

den als vooren, ende oock van haerluyder Net; ende voor de derde reyse op de verbeurte van 't Schip, ende alle 't Want inde selve Schepen wessende, ende boven dien gebannen te wesen uytter Riviere vander Maze; een derdendeel van desen peynen t'appliceren tot profijte vande ghemeene faecke, 't ander derdendeel voor den Officier die de faecke berechten sal, ende het derde derdendeel voor den Aenbrenger. Bevelende daerom insonderheyt den Bailliuw vanden Briele ende 's Lants van Voorne, mitsgaders allen Officieren ende Justicieren, dat sy desen onse voorz bevele doen onderhouden ende observeren, ende den Overtreders van dien corrigeren by den peyne ende breucken voornocmt, sonder verdach ofte simulatie, want

wy sulcks noodich bevinden. Ontbieden daer omme ende beveelen allen Justicieren, Officieren ende Onderfaten, dat sy u in 't doene van 't gunt dat voorz is, met alle 't gunt dat daer aen kleven mach, ernstelicken verstaen ende obedieren, alle hulp, assistentie ende bystant doen, sonder des te laten in eenige maniere, op alle 't gunt des sy ons duchtende zijn. Ghegheven inden Hage onder 't Zegel van Justitie op 't spatium van desen ghe-druckt in forme van Placate, den negentienden Aprilis Anno vijftien-hondert drie-ende-tachtich. Onder stont geschreven, By sijne Princel. Excell. Ter Relatie van den President ende Raden over Hollant, Zeelant ende Vrieslant. Ende was onder-teyckent, *J. de Woerden.*

2. Placaten vanden derden Junij 1609, vijfden Maert 1610, twintichsten

Mey 1624, ende dertienden Maert 1648, op 't stuck van 't visschen en Visch-gewant op de Rivieren, Meeren en Binne-wateren in Hollandt ende West-Vrieslant.

DE Ridderchap, Edelen ende Steden van Hollandt ende West-Vrieslant, Representerende den Staten vanden selven Lande. **DOEN TE WETEN**, Allen jegenwoordigen ende toekomenden: Alsoo tot onser kennisse ghekomen is, dat midts 't verloop van tyden, (ende insonderheyt deur de voorleden Oorlogen) de Ordonnantien, Edicten ende Placaten, gemaeckt op 't stuck vande Visscheryen deser Landen, ghekomen zijn in groote vergetenheyt ende ongebruyck: ende dat boven dien ingevoert zijn verscheyden nieuwe schadelijcke manieren van visschen, waer deur de Visch ghekomen is op een ongehoorde dierte, tot groote quetsse van alle goede Ingesetenen, ende bysonder vande schamele Gemeente, die haer veel al met Visch gewoon is te voeden ende onderhouden. **SOO IST**, dat Wy niet willende negligeren 't beneficium 't welck ons by den Almogenden verleent is, ende voorsien dat de abundantie vande Visch (tot voedinge vande goede Ingesetenen) mach werden onderhouden, goet gevonden hebben alle d'selve Ordonnantien, Edicten ende Placaten by eenige onse Gecommitteerden te doen oversien ende resumeren: Ende ghchoort 't rapport vande selve Gecommitteerde met ripe delibetatie van Rade, hebben gestatueert ende geordonneert, statueren ende ordonneren by desen.

I.

Ende eerst, aengaende de Water-Schuyten ende Tocht-Schuyten, niet dieper gaende dan vier voeten: Alsoo by de selve vele kleyne ende oneetbare Visch ghevangen wert, op de droochten, ende aen de kanten, ende langhs de Oevren vande omleggende Landen, alwaer de Visch gaet voeden ende asen. Soo hebben wy goet gevonden te verbieden, ghelijck wy expresselijck verbieden by desen, dat niemant nae de tijdt van drie eerstkomende Jaren, (innegaende met de publicatie van desen Placate ende Ordonnantie) sal mogen visschen in het Ty, Hoornehop, Velfer ende Wijcker Meeren, met eenige Tocht-schuyten, Waterschuyten, ofte andere diergelijcke, op peyne van

confiscatie vande selve Schuyten, Visch-gewant, ende gereetschap, ende boven dien van een boete van twintich Carolus guldens.

II.

Ende boven dien hebben wy verboden, ende verbieden by desen den selven Visschers (mitsgaders allen anderen) visschende met treck-seynen, ende andere soorten van gaende ende treck-want te mogen visschen in het Tye, Hoornehop, Velfer, Wijcker ende andere Meeren, met het Tye gemeen leggende, vanden eersten Aprilis af, tot den lesten Septembris toe, alles op peyne ende verbeurte als vooren.

III.

Ende alsoo wy mede onderrecht zijn, dat verscheyden Persoonen hen onderstaen van de Visschers te koopen of verkrijgen vcele doode ende versmoorde Visch, ende oock vele kleyne oneetbare Visch, omme daer mede te voeden hare Eenden, Varckens ende ander Beesten, ende oock de selve te verbefigen in ander saccken. Soo hebben wy verboden ende verbieden by desen wel expresselijck, dat niemant voortaan en verkoope of verkrijge eenige kleyne oneetbare, 't zy levende of doode Visch, ghevangen inde Zuyder Zee, Rivieren ende Binnen-wateren, (Spieringh uytghesondert) omme de selve te veroorberen ende ghebruycken, ten eynde als vooren. Uytgesondert mede, dat de Visschers vande zyde of strande vande Noort-Zee, sullen mogen koopen ende gherijft werden met soodanige kleyne ende oneetbare Visch tot haer Aes, van de Maendt van Decembris af, tot half Vasten toe, ofte oock langer, indien sy-luyden om des Vorst wille van geen ander Aes en konnen werden voorsien, alles op een peyne van twaelf Carolus guldens voor de eerste reyse: voor de tweede, vijf-en-twintich: ende voor de derde reyse, vijftich Carolus guldens te verbeuren, by den geen die de selve verboden Visch sal koopen ofte verkoopen, buyten de Visch-marckten, ende openbare plaetsen tot verkoopinge gheordonneert.

Ende